

แนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาค ส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด กาศสินธุ์

The Development of the Guideline for Participation Operations and Support from All Sectors of the Child Development Centers under Local Administrative Organizations in Kalasin Province

ดาวเหนือ แदनดงยั้ง¹, มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์²

Daonuea Daendongying,¹ Maliwan Noibutip²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงาน และเพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าศูนย์ และครูผู้สอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 313 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30 – 0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบัน การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงบประมาณ รองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก พบว่า ด้านวิชาการ หน่วยงานควรดูแลเอาใจใส่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และจัดโครงการเยี่ยมบ้าน ด้านอาคารสถานที่ ควรจัดบริการให้ผู้ปกครองและชุมชน ได้ใช้อาคารสถานที่ในการประชุมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ด้าน บุคลากร ควรมีการประเมินการปฏิบัติงานจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยระบบคุณธรรม โดยสร้างแบบ ประเมินให้ครอบคลุมมาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง และคะแนนแต่ละด้านอย่างเหมาะสม ด้านงบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณ และเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็ก

¹ นิสิตปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² บรรณารักษ์ชำนาญการพิเศษ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Degree of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Librarian, Senior Professional Level, Academic Resource Center Mahasarakham University

เล็ก ควรดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในวันสำคัญต่าง ๆ ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการแก่ชุมชนทุกครั้ง

คำสำคัญ : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, การศึกษาปฐมวัย, การมีส่วนร่วม, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aimed to study the current day operations and guidelines of child development centers operating under local administrative organizations in Kalasin province. More specifically, the study reviews and recommends guidelines and operations that effect participation and support all sectors of the child development centers. The sample group for the research project consisted of the head of the center, 313 teachers from the child development centers operating under local administrative organizations in Kalasin province and 20 experts. The instruments used to collect the data were an interview form and a questionnaire which focused on current circumstances with discrimination ranging from .33 to .80. The reliability of the whole questionnaire was .98. The qualitative data assessment form was analyzed using content analysis. The quantitative data was analyzed by percentage, mean, and standard deviation. The study results revealed that the current status of participation and support from all sectors of the child development center is in the average. The mean ranged from the maximum to minimum when considering the budget, building and personnel, and academics and community relations respectively. The guidelines for operations of the child development centers found that from an academic perspective; concern about child development centers could be demonstrated effectively by organizing meetings for related units at least twice a year and a Home Visit Project. From a building perspective, a place for organizing meetings or information exchange between parents and communities should be established. From the personnel perspective, a performance evaluation based on the moral system should be held by the heads of the child development centers. This should be done by creating an assessment form that holds to the positioning standard and covers the points of each area properly. From a budget perspective, a budget based on foreseeing the importance of the educational provision should be allocated. The child development centers should motivate the communities to participate in every steps of the decision making process. from a community relations perspective, around important holidays, the child development centers should publicize academic performances to the communities.

Keywords: The child development centers, Early childhood education, Participation, Local administrative organizations

บทนำ

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2553 เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553) โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนทุกภาคส่วน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2544)

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายสามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐาน และการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมซึ่งจำเป็น ต้องมีทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กและที่เกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะ

ร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีฐานะเป็นสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย จากผลการวิจัยที่ผ่านมาพบปัญหาในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังขาดความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีการประสานงานให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองอย่างต่อเนื่องควรส่งเสริมให้ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดนโยบาย และเป้าหมายที่ชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความคุณภาพ (นุจิจิรา สารจิตตร, 2556) ด้านอาคารสถานที่ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ประสิทธิภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือและเห็นความสำคัญบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อการจัดการศึกษา ซึ่งทุกปัญหาล้วนส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ยิ่งไปกว่านั้นเด็กเหล่านี้เป็นช่วงวัยที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุก ๆ ช่วงของอายุ เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ ให้แก่เด็กได้มีความพร้อมและได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา (สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์, 2555)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครู และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรงได้เล็งเห็นความสำคัญ และมีความสนใจในการที่จะศึกษาค้นคว้าแนวทางการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อเสนอแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหัวหน้าศูนย์ และครูสังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,246 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้าศูนย์ และครูสังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 9 ศูนย์ รวมทั้งสิ้นจำนวน 313 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนจากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2552) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารศูนย์ และครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 313 คน ช่วงเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม 2558

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเป็นค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ระยะที่ 2 แนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ และนอกสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 แห่ง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มเป้าหมายในการประเมินคู่มือแนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์

ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ และนอกสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 20 คน จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 9 แห่ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ในการสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 เป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประสานงานไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 5-15 กันยายน 2558

3.2 ดำเนินขอหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อส่งแบบประเมินให้ผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ (Content Analysis)

4.2 ประเมินความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการ

สนับสนุนจากทุกภาคส่วน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลางเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 3.16$) รองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 3.13$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.06$) ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 3.03$) และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ($\bar{X} = 3.01$) สามารถสรุปเป็นรายชื่อในแต่ละด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านงบประมาณ พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดจัดตั้งงบประมาณการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ของเครือข่ายครู ($\bar{X} = 3.50$) รองลงมาได้แก่ หน่วยงานต้นสังกัด มีการจัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.47$) และหน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมและจัดตั้งงบประมาณให้ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 3.44$)

1.2 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงการร่วมมือในการปรับปรุงอาคารสถานที่กับผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X} = 3.46$) รองลงมาได้แก่ ชุมชนร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.36$) และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงห้องพยาบาลสำหรับเด็ก ($\bar{X} = 3.33$)

1.3 ด้านบุคลากร พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดจ้างบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำแหน่งอื่นที่จำเป็น เช่น บุคลากรสนับสนุนการสอน และบุคลากรสนับสนุนสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.46$) รองลงมาได้แก่ ชุมชน ให้คำแนะนำ ส่งเสริมสนับสนุน ในการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.44$) และหน่วยงานต้นสังกัดเสริมสร้างสวัสดิการขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความเหมาะสม ($\bar{X} = 3.40$)

1.4 ด้านวิชาการ พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.45$) รองลงมา ได้แก่ ชุมชนประชาสัมพันธ์เพื่อให้มีการนำเด็กเข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.43$) และชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อเทคโนโลยีทันสมัยและสามารถนำมาใช้ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ แก่เด็ก ($\bar{X} = 3.40$)

1.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่าครูได้เข้าเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมา ได้แก่ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาเพื่อจัดทำแผนพัฒนาศูนย์ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\bar{X} = 3.37$) และครูได้จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.33$)

2. แนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถสรุปแนวทางเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านงบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณ และเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน

2.2 ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดบริการให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ในการประชุมจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

2.3 ด้านบุคลากร มีการประเมินการปฏิบัติงานจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยระบบคุณธรรม ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ โดยสร้างแบบประเมินให้ครอบคลุมมาตรฐานการกำหนดตำแหน่งและคะแนนแต่ละด้านอย่างเหมาะสม

2.4 ด้านวิชาการ หน่วยงานควรดูแล

เอาใจใส่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้ทราบปัญหาและนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาด้านพัฒนาการเด็กควรทำการวิจัยในชั้นเรียน และจัดโครงการเยี่ยมบ้านเพื่อการพัฒนาต่อไป

2.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในวันสำคัญต่าง ๆ ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการแก่ชุมชนทุกครั้ง เป็นการจัตตลادنดิวิชาการโดยแสดงผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดงานวันเด็กที่เทศบาลและจัดงานวันครู ณ ที่ว่าการอำเภอ เป็นต้น

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เป็นด้านงบประมาณ รองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ และด้านบุคลากร การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งเร่งดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น ประกอบกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ได้ถือปฏิบัติในการดำเนินงานเป็นแนวทางเดียวกัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพร มาติ (2554) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน

ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การดำเนินงานรายด้านก็อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย และด้านบุคลากรและการบริหารจัดการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกสร ปลัดทอง (2556) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยรวมมีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง และจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. แนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายตามประเด็นแนวทางการดำเนินงานในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

2.1 ด้านงบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนงบประมาณ และเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน มีการประสานงานส่งเสริมสุขภาพเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดตั้งงบประมาณซ่อมแซมอาคารสถานที่การที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องจากงบประมาณเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ เพื่อให้ให้สอดคล้องกับ นโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย จากผลการสำรวจสภาพปัจจุบันพบว่า ด้านงบประมาณยังมีการสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นแนวทางการพัฒนาควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานโดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ ดอกจันทร์ เอื้อศรี (2556 : 61-78) สภาพปัญหาและแนวทาง

พัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยภูมิ พบว่า ผู้บริหาร ควรสนับสนุนและจัดงบประมาณเพื่อพัฒนาครู อาคารสถานที่ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณต่อสำนักงานเทศบาล ตามแบบรายงานของสำนักงานเทศบาล เป็นรายภาคเรียน และให้มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

2.2 ด้านอาคารสถานที่ ควรจัดบริการให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ใช้อาคารสถานที่ที่มีความมั่นคงบริเวณศูนย์เด็กเล็กให้ครบวงจร เป็นทั้งแหล่งเรียนรู้ ประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ศูนย์เด็กเล็กและชุมชนได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสาร การที่ผลการวิจัยเป็นนี้ เนื่องจากเทศบาลซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการดูแล ควรเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็ก การปรับปรุงพื้นที่สำหรับรับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะ และปรับปรุงทั้งภายนอกและภายใน เช่น โรงอาหาร ห้องพยาบาล สนามเด็กเล่น และห้องน้ำการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสะอาด ปลอดภัย และเพียงพอ เหมาะสมกับการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นุจจิรา สารจิตตร (2556 : 60-89) ได้ศึกษาสภาพปัญหาแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ควรจัดให้มีสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและปลอดภัยสำหรับเด็กให้เพียงพอ การมีเครื่องป้องกันและอุปกรณ์ ช่วยเหลือการเกิดอุบัติเหตุภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กการจัดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอาคารเรียนถาวร มั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้ชุมชนมาใช้อาคารสถานที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรัก และศรัทธาในศูนย์พัฒนาเด็ก จัดบริการให้ผู้ปกครอง

ชุมชนใช้อาคารสถานที่ในการประชุมจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

2.3 ด้านบุคลากรควรมีการประเมินการปฏิบัติงานจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยระบบคุณธรรม โดยสร้างแบบประเมินให้ครอบคลุมมาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง และคะแนนแต่ละด้านอย่างเหมาะสม ซึ่งนับเป็นกระบวนการที่มีความจำเป็นมากในการบริหารงานบุคลากรและเป็นกระบวนการที่จะต้องกระทำต่อเนื่องมีการติดตามและประเมินผลการพัฒนาบุคคล จากหัวหน้ากองการศึกษาการประเมินการปฏิบัติงานของทุกตำแหน่งโดยการสร้างแบบประเมินการปฏิบัติงานในแต่ละตำแหน่งให้ครอบคลุมมาตรฐานการกำหนดตำแหน่ง โดยผู้ให้คะแนนจากหลายฝ่ายด้วยกันประกอบด้วย ครู คณะกรรมการบริหารศูนย์แล้วเสนอทางหน่วยงานต้นสังกัดต่อไปตำแหน่งอื่นที่จำเป็นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดทำแผนอัตรากำลังเสนอหน่วยงานต้นสังกัด จัดอบรมให้ความรู้แก่ครู เพื่อพัฒนาพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน และเกิดคุณภาพสู่เด็กต่อไป

2.4 ด้านวิชาการ ผู้บริหารควรมีความรู้ดูแลเอาใจใส่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้รู้ปัญหาไปสู่การแก้ไข ปัญหาด้านพัฒนาการเด็กก็ทำวิจัย มีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้มาสอนครูให้สามารถปฏิบัติได้ในงานที่รับผิดชอบ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจากว่างานวิชาการจะมีคุณภาพได้นั้นต้องมาจากครูผู้สอนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ ดอกจันทร์ เอื้อศรี (2556 : 61-78) สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ แนวทางในการพัฒนาด้านวิชาการ ควรสร้างความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตร การศึกษาและการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย ครูควรจัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนในช่วงปิดภาคเรียนหรือช่วงเลิกเรียนเพื่อที่จะได้พบผู้

ปกครองเป็นรายบุคคลในเด็กที่มีปัญหา

2.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในวันสำคัญต่าง ๆ ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการแก่ชุมชนทุกครั้ง เป็นการจัดตลาดนัดวิชาการโดยใช้วีธีผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น งานวันเด็กจัดโชว์ที่เทศบาล และงานวันครู จัดที่ว่าการอำเภอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรขอความร่วมมือจากชุมชน โดยขอความร่วมมือในการเป็นวิทยากรหรือเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ เช่น ในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ศิลปินพื้นบ้าน ช่างทอผ้า ช่างจักสาน ช่างแกะสลัก ช่างปั้น และช่างตัดผม ซึ่งสอดคล้องกับจอมศรี จันทร์วงศ์ (2556 : 25-56) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบึงกาฬพบว่า ผู้ปกครองควรมีโอกาสเข้าร่วมชมผลงานเด็ก และเป็นผู้ตัดสินผลงานเด็ก พร้อมพาเด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองและบุคลากรในศูนย์ฯ ครูและผู้ปกครองควรพาเด็กไปเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นในชุมชน และพาเด็กเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา บุญเดือนสี่ ประเพณีเลี้ยงปู่ตา ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีสงกรานต์ และประเพณีลอยกระทง ในวันสำคัญต่าง ๆ ครูควรจัดเผยแพร่ผลงานในทุกครั้ง โดยจัดตลาดนัดวิชาการ เอาผลงานมาแสดงภายในเขตพื้นที่ของตนเองและสอดคล้องกับ วรธนา ผลิกระโทก (2556 : 52-95) ได้ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมาพบว่าด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษาโดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน และให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเอาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น
  - 1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความสามารถด้านการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ในการจัดทำแนวทาง หรือคู่มือสำหรับการนิเทศเพื่อใช้ในพื้นที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดให้เป็นแนวทางเดียวกัน

- 1.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
  - 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 2.2 ควรศึกษารูปแบบการนิเทศกรรมการสอนครูผู้ดูแลเด็กโดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการนิเทศก์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
  - 2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาท ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). *มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น,
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2544). *แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, เกษร ปลัดทอง. (2556). *สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จอมศรี จันทร์วงศ์. (2556). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบึงกาฬ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดอกจันทร์ เอื้อศรี. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชัยภูมิ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นุจจิรา สารจิตร. (2556). *สภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณ ฝลิกะโทก. (2556). *สภาพปัญหาความต้องการ และแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอเมืองนครราชสีมาจังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์. (2555). *ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์*. กาฬสินธุ์: ศาลากลางจังหวัดกาฬสินธุ์,
- สิริพร มาดี. (2554). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.